

KMETSKI LIST

Številka 2

Ljubljana dne 11. januarja 1939

Leto XXI

Kam kaže bodočnost

Že dolgo ni človeštvo začelo novega leta v taki negotovosti kakor letos. Na vseh koncih in krajih vlada napetost, ki je podobna oni v oblakih, ko sredi poletne pripeke nenadoma začne grom pretresati ozračje. Vsi največji možje sveta, zlasti ameriški predsednik Roosevelt, se trudijo, da bi preprečili najhujše. Pri tem se vendar svet kakor v besnem vrtincu odeva v orožje. Veliki narodi žrtvujejo tri četrtine in več svojih sil samo za oboroževanje. Mali morajo hočeš nočeš za njimi in ječe pod silnimi bremenimi. Kakor meteoriti v območju repatic se sučejo v tem silnem vrvežu. Nihče pa ne ve ne ure ne dneva, ko iz priprav lahko nenadoma plane strašna, grozotna resničnost.

Ukaz razvoja?

Kaj sledi iz tega? Za vsakega pametnega človeka zedinjenje in osredotočenje vseh tvornih narodnih sil. To danes ni in ne sme biti politična fraza, ampak mora postati dnevno povelje, ki se mu ne sme izogniti noben pošten človek več.

Za vsako ceno in na vsak način je treba izločiti vse medsebojne spore ali jih vsaj omejiti na tako nizko mero, da bo omogočeno plodno sodelovanje med vsemi, ki jih družijo sorodni nazori in sorodne ideje.

Tu se morajo danes umakniti v prvi vrsti osebna nasprotstva. Kdor je danes tako malenkosten, da proti velikim ukazom, ki jih narekuje nujnost razvoja, postavlja, vprašanje oseb, s tem samo dokazuje, da ne razume svoje dobe. Vsaka osebnost mora namreč služiti ideji — ali pa izginiti z javne pozornice.

Enako se morajo male razlike v naziranjih, ki so često zgolj taktičnega značaja, ali pa brezpomembne kaprice posameznikov, prezreti in premostiti. Za tako gračkanje sedanji čas ni primeren. Polpreteklost nam bridko dokazuje, kam to pripelje.

Večje, res važne in načelne notranje razlike pa je treba rešiti v duhu spravljenosti in medsebojnega razumevanja. Pri tem je naravno in nujno, da mora največ popustiti tisti, ki je na napačni poti. Merodajna za presojo pa mora biti volja naroda kot najvišjega izraževalca oblasti, oziroma takega ali drugačnega reda v organizirani družbi. Ta volja mora biti izražena svobodno, v miru, brez priganjanja in brez prišepetavanja s katere koli strani. Potem lahko upamo, da bomo dovolj trdni in močni za vsako preizkušnjo.

Pot v skupnost

Če govorimo o skupnosti, o enotnosti, ki nam je potrebna, mislimo, da si moramo najprej biti na jasnem o poti do nje, oziroma vanjo.

Dvajset let življenja v svobodni državi nam je lahko kašpot. Bilo je v teh letih marsikaj napačnega, krivega in zmotnega

na vseh straneh. Pameten politik, ki gleda življenju in resničnosti odkrito v obraz, zaradi tega ne bo obupaval in tudi ne nikogar dolžil. Najmanj namreč, kar sme človek zahtevati in pričakovati od človeka, je prepričanje, da vsakdo dobro hoče in želi. Kakor hitro imamo drug o drugem to vero, to iskreno prepričanje, je ustvarjenega precej olajšanja za sodelovanje, ki je prva podlaga skupnosti.

Razumljivo je, da morajo najprej misliti na skupnost tiste skupine, ki jih veže sorodnost idej. Tu pa

roko na srce

in pogledjmo, kako je glede tega v teoriji in kaj nam kaže — resničnost!

Koliko nas je, ki govorimo o kmetstvu in prisegamo na kmetški program! Koliko nas je, ki pravimo, da je kmet podlaga in steber družbe, in da mu moramo zavoljo tega priboriti v družbi položaj, ki bo odgovarjal tej pomembnosti! In vendar, kako majhen je na drugi strani uspeh! Zakaj? Zato, ker ni enotnosti. Razcepljeni v skupine in skupinice mečejo danes ljudje drug drugemu polena pod noge, a tisti, za katerega bi se morali boriti in zanj delati, slovenski kmet, ostaja ob strani kakor Job, ves poln tegob in bolečin.

To je huda rak-rana vsake politike in kdor se bo žrtvoval za njeno ozdravljenje, bo napravil veliko, morda doslej največje

politično dejanje in bo ostal velik, četudi sam osebno pogine pri tem.

Vrnimo se h kmetu, pojdemo s srcem in z razumom, brez pridržka in zahrbtnosti, brez sebičnih misli in hinavščine, pa se bomo lahko srečali na skupni poti vsi brez izjeme, vsaj vsi oni, ki se zavedajo, da izvirajo iz kmeta in je zato njihova prva dolžnost, dvigniti kmeta, za povezati z delavcem v enoto in tej novi enoti pokazati pot v bodočnost.

To je klic, ki ga ne narekuje politična strast, ampak zdrava pamet. Ako le malo pogledamo po svetu, vidimo in spoznamo, kako se ta klic povsod uveljavlja. Saj je Nemčija — kakor poročamo na drugem mestu — uvedla celo obvezno enoletno službo za dekleta, prvenstveno v poljedelstvu, znak, da se današnja Nemčija v polni meri zaveda silnega pomena kmetškega stanu in dela.

Podobno je v Italiji, kjer je Mussolini že nekajkrat z odločno kretnjo podčrtal važnost kmetškega dela.

Isto vidimo tudi v demokratičnih državah, zlasti v Ameriki. Ako velja to za ostali svet, velja toliko bolj za nas. Vrnimo se h kmetu, pa nas ni treba biti strah bodočnosti!

■ Ameriške narodne manjšine. Od 130 milijonov prebivalcev Združenih ameriških držav pripada samo okrog 40 milijonov pravim Amerikancem, vsi drugi pa pripadajo raznim drugim narodom. Tako prebiva v Ameriki okrog 8 milijonov Nemcev, 5 milijonov Italijanov, 2 milijona 600.000 Rusov, 1.000.000 Jugoslovanov, 1.300.000 Čehoslovakov itd.

Vir blagostanja

Nikdo tako ne občuti potresov svetovne raztrganosti kakor kmetški človek, ki vkljub pridelovanju kruha trpi pomanjkanje. Vsi naporji za rahlanje zemlje gredo v nič ker kruh danes nima več cene, ampak ga mora revni trpin ponujati za judeževе groše. Res, zemlja še vedno stoji in bo večno stala ali njen skrbnik je izgaran do temelja! —

In vkljub temu

mi hočemo živeti, mi nočemo umreti; hočemo, da vsi ljudje, ki trpe, tudi pošteno uživajo! Takšno enostavno pravilo kliče kmetje vsem tistim, ki se danes žrtev ljudstva ne zavedajo, ki ne vidijo, da ves narod hiti v brezno.

Zemlja je zadnja opora

vsemu človeštvu. Vse sile, vse življenje, vse krahira — zemlja ostane in z njo človek, ki jo neguje in ljubi. Povedati pa moramo odločno, da ta naravni zakon kmetove odpornosti ne sme nikogar motiti, nikogar zavesti na stran pota, ker bi posledice bile prestrašne. Mere izkoriščanja ne smejo iti čez naravne sile večnega pridelovalca kruha in večnega delaveca!

Borba za življenje

je neenaka. Mi, kmetje smo prepuščeni samemu sebi — in v neslogi tavamo kot slepec pri jasni luči ker nismo imeli priložnosti spoznati vseh nevarnosti, ki so nam uničile toliko vrednot in dostojno človeško življenje. Naša večna borba se izraža pri težkem delu na zemlji; nimamo niti časa misliti na boljše in normalnejše življenje, na krivice in druge slabosti, ker nam skrb za zemljo to ne dopušča. Vkljub temu se borimo, s sklonjenimi hrbti prenašamo težka bremena in kliče mo:

Mi hočemo živeti

Vendar — vsi dosedanji klici niso pomagali rešiti našega garanja. Prepozno smo spoznali, da je rešitev samo v nas samih, da samo z lastnimi naporji lahko popravimo kar so zagrešili naši predhodniki, da rešimo tudi bodočnost!

Zadružna misel

skupnosti mora uničiti sovražnika in prinesiti vsemu narodu dela in blagostanja. Zadružna misel ali ideja, ki je sicer tolikokrat bila zasramovana in omadeževana, ki je še vedno v svojem jedru čista, mora preporoditi vse naše podeželje,

ves deloven narod. Ne glede na dejanja, ki se dogajala okrog nas, moramo, če hočemo živeti, združiti v mogočen zadružni pokret, zasnovan na popolni pravici in resnici, ves kmetijski, ves delovni narod!

Trnjeva

je naša pot — toda to nas ne moti! Pred nami leži ne samo človeška onemoglost, ki jo hočemo živeti, ampak tudi vsa narodna skupnost ječi v breznu, ki zaman tarna po rešitvi! Moramo povedati, da so zapeljanci, takšni ljudje, ki si niso mogli pomagati. Res, mi krepko vstajamo! Naša kmetijska ideja pravice ni nitj trenutek padla na svojem pohodu; bila so samo trpljenja in težka bremena ali padeev nismo poznali!

Na bremenih in žrtvah

danes gradimo novo pot, ki nas mora zmago-slavno peljati do končne zmage. Poleg zdravega jedra vstaja ves narod, naše vrste so vedno večje, mi bomo in hočemo v krepki zadružni ideji prineseti vsemu narodu blagostanje.

Naša miselnost

je popolnoma prerajena. Mi ne vodimo danes borbe samo zaradi sebe, ampak hočemo blagostanje za vse stanovce, ki hočejo delati, ki z lastnim delom prinašajo vsemu ljudstvu vrednote. Kot temelj vsej skupnosti pa bo vedno ostal kmetijski stan, zato je ta zadružni pokret skupnosti kmetijski, ker v njem sloni vir vse energije pri našem in vseh tujih narodih. Blizu 80 milijonov je danes organiziranih zadružnikov. Njih premoženje se cenj na 120 milijard dinarjev. Kadar bo ves naš narod zrel v zadružni misli in kmetijski ideji, takrat bo vse premoženje prešlo v zadružni pokret!

Takrat bo prišlo tudi novo blagostanje, kar se maha kmalu zgoditi! Pomnimo pa — samo z lastnim delom bomo to dosegli.

Prijava motornih vozil

In vozačev se mora za 1. 1939. izvršiti do dne 28. februarja t. l. Obenem se mora plačati tudi davščina za državni cestni sklad in banovinska trošarina na pnevmatiko. Da se prihrani strankam pot, bodo policijski organi te dni dostavili prijave, pošne položnice in tozadevna navodila; vozačem motornih vozil tudi obrazce za prijavo vozniške izkaznice. Uprava policije v Ljubljani poziva lastnike in vozače motornih vozil, da se strogo ravnajo po navodilih in tako preprečijo nepotreben naval pri uradu. Izročitelju se mora plačati za prijavnih tiskovini din 5— za vsak avtomobil in din 3— za vsak motocikel. Vsa motorna vozila, ki so na področju mesta Ljubljane, je treba prijaviti tudi računovodstvu mestnega poglavarstva radi odmere občinske takse. Vozil, ki so pod plombo, ni treba prijavljati.

Državne obveznice dobrovoljcem

Ko je bila izdana uredba o dajanju državnih obveznic namesto agrarne zemlje prostovoljcem, so se v zadnjem času zgodili primeri, da so posamezne osebe, verjetno z namenom špekulacije, kupile od siromašnih prostovoljcev njihove pravice do teh obveznic, večsih celo za izredno majhen denar. V zvezi s tem opozarja kmetijsko ministrstvo vse osebe, ki se bavijo z nedovoljeno trgovino, da ne bodo mogle v imenu prostovoljcev niti zahtevati niti prejemati državnih obveznic, pač pa bodo imeli to pravico le prostovoljci, odnosno njihovi nasledniki, kakor to določa zakon o prostovoljcih. Pravilnik izključuje tudi pooblastila glede priznanja obveznic ter določa izplačilo obveznic neposredno prostovoljcem, odnosno njihovim naslednikom.

Kmetje, obrtniki in podeželski delavci! Zahtevajte v vsakem gostilniškem lokalu, kamor zahajate in dajte zaščito, „Kmetijski list“!

Izgledi zadružništva v letu 1939.

Preteklo leto nas je zapustilo v negotovosti, ki vzbujajo dvome o razvoju dogodkov v vsem javnem življenju posameznika in organizacij. Svetovni dogodki še menda nikdar niso vplivali na vse narode zemlje tako v temni luči kakor se je to zlasti opazilo proti koncu leta 1938. in se občuti tudi danes. Pri vsem tem razburjivem čakanju kaj prinese drugi dan in neprijetnem občutku negotovosti, pa smo preživeli vendarle čas, ki je mislil prinesiti nov val svetovne gospodarske krize. Ze proti koncu leta 1937. opazimo prve znake gospodarskega poslabšanja; nesigurne trgovske bilance posameznih držav in nesigurnost denarne vrednosti celo pri najboljših valutah je pomenilo gospodarsko slabost. Francoski frank je padel v svoji vrednosti skoraj za polovico, zmanjšala se je vrednost dolarja, funt šterlinga, lire, nemške marke, poljskega zlota in celo švicarskega franka. Takšen kritičen položaj je vladal tudi v začetku leta 1938., kar pa se je kmalu spremenilo zaradi ogromnega oboroževanja vseh narodov. Surovine so pričele dobivati na ceni; železo, baker, nikelj, cink, svinec, skratka vse kovine skačejo v vrednosti, nekateri narodi začinjajo zbirati celo železne ograje in vse kovinske naprave, ki se dajo zamenjati z lesom. Vse je šlo za gradnjo topov, letal, bojnih ladij in drugega smrtnega orožja, kar tudi danes ni prenehalo, ampak se celo še v večjem obsegu nadaljuje. Poleg naprave in kopicenja orožja, pa so posamezne države jele tudi zbirati žitne rezerve, ki bi jim naj osigurale drugo — še močnejše orožje — kruh.

Vse navedeno je povzročilo, da je bilo leto 1938. v znaku živahne notranje in zunanje trgovine, da so se tudi cene poljskih pridelkov nekoliko zboljšale, dasi ne v razmerju z industrijskimi produkti. Živahnost trgovine se je opazila tudi v denarnem prometu, ki je v precejšnji meri oživel in razgibal naše zadružne denarne zavode in vso zadružništvo. Sploh pa je zadružništvo vsega sveta igralo važno vlogo pri izmenjavi dobrin in regulaciji cen ne samo kmetijskih, ampak tudi industrijskih produktov. —

Onih 70 milijonov zadružnikov vsega sveta in kakšnih 150 milijard zadružnega premoženja je postalo neizpodbiten mednarodni faktor in močan protiutež mednarodnemu kapitalu. V veliki meri se imamo zahvaliti zadružništvu in njegovi sili, da ni v preteklem letu izbila svetovna morija, ker je po svojem bistvu največji nasprotnik vsakega vojnega obračunavanja. Velik napredek pa je povzročilo previranje, da je zadružništvo stopilo na novo polje in pri vseh narodih pričelo organizirati zadružno industrijo. Delavci so pričeli ustanavljati zadruga in prevzemati v svoje roke rudnike in industrijske obrate, kmetje raznih narodov pa so na veliko pričeli predelovati svoje produkte v lastnih tovarnah. S tem se je odprla nova doba celotnemu zadružnemu pokretu vsega sveta, ki naj končno prinese novo življenje vsem narodom. Čim večja bo sila zadružnega pokreta v številu članov in vrednota, ki jih isti upravljajo, tem manjša bo napadalna moč mednarodnega velekapitala, edinega povzročitelja človeškega klanja. Zadružništvo sicer zbira vrednote in kopicji premoženje, kakor to dela velekapital, razlika je le v tem, da velekapital zbira te vrednote za nekaj ljudi, vsi drugi pa morajo stradati; medtem zadružništvo uporablja zbrane vrednote za vse ljudi, ki hočejo delati in ustvarjati za sebe ter celoto. Velekapital ustvarja sovraštvo, ker od njega živi samo nekoliko ljudi; zadružništvo ustvarja ljubezen, ker hoče dati vsakemu človeku dostojno življenje. V tem pa je tudi največja sila zadružnega pokreta, ki bo v bodočnosti na vsak način prinesel popoln preporod človeštva. V letu 1939. je nekako na mejniku med zmago in začasnim porazom! Ali bo zmagal še velekapital ali zadružništvo, bomo videli v bližnji bodočnosti. Zadružništvo je sicer po zamisli že staro, po delu pa še mlad otrok. Lahko se zgodi, da bo prihodnje leto zmagovalec še velekapital, prej ali slej pa ga bo strla sila zadružnega pokreta. Bliža se nam torej čas, ki ga prinaša leto 1939., da potom zadružništva začnemo novo človeško dobo! Zdi se nam pa, da še nismo dozoreli.

Doma in drugod

Glavni vclilni odbor

je svoje delo končal in narodnim poslancem odposlal poslanska pooblastila. Prva seja narodne skupščine se bo sestala v ponedeljek, dne 16. januarja.

Predsednik vlade

g. dr. Milan Stojadinović, ki se je mudil čez božične praznike v Švici, se je vrnil v Beograd.

Dr. Vladimir Maček

je naslovil za novo leto na srbski narod posebno toplo voščilo.

Narodni poslanci,

ki pripadajo Seljačko-demokratski koaliciji se bodo 16. januarja sestali na konferenco v Zagrebu.

Konferenca

V soboto se je vršila seja banovinskega odbora jugoslovanske nacionalne stranke v Ljubljani. Seja so se udeležili zastopniki vseh sreskih organizacij Slovenije. Sej je predsedoval g. dr. Janko Rajer, predsednik ban. odbora. Obširno politično poročilo sta podala senatorja Ivan Pucelj in dr. Albert Kramer. Njuna poročila sta bila z odobravanjem sprejeta in jima je seja izrazila soglasno zaupnico in zahvalo. Po poročilih bano-

vinskega tajnika dr. Marijana Zajca in poslovodnega podpredsednika Milana Mravljeta se je razvila živahna debata, ki so se je udeležili zastopniki vseh sreskih organizacij.

Politično sodelovanje JNS z dr. Vl. Mačkom in s celokupno opozicijo je bilo znova odobreno.

Zveza med političnimi skupinami Slovenije, ki so sodelovale pri volitvah 11. decembra 1938. leta na državni kandidatni listi, ki ji je bil nosilec dr. Vladimir Maček naj se tesneje povežejo med seboj, to je bila želja banovinskega odbora JNS.

Po sprejetju večih političnih in organizatornih predlogov je predsednik zaključil lepo uspelo in polnoštevilno obiskano sejo banovinskega odbora JNS.

Škofovska konferenca

Zagrebski nadškof g. dr. Alojzij Stepinac je kot predsednik kat. episkopata Jugoslavije sklical konferenco katoliških škofov v Zagreb. Škofovska konferenca bo zasedala dalj časa in bo pretresala zelo važna vprašanja, ki se tičejo katoliške cerkve.

Guverner angleške narodne banke

Motagne Norman je prispel v Berlin, kjer se je sestel z guvernerjem nemške narodne banke dr. Schachtom. Po končanih razgovorih sta oba od-

potovala v Basel, kjer se nahaja mednarodna banka, ki je vršila izplačila nemške vojne odškodnine.

Nj. Vis. knez namestnik

se je odpeljal v Romunijo, kjer se udeleži lova, ki ga je priredil romunski kralj Karol. Nj. Vis. kneza Pavla spremljajo maršal dvora g. Čolak Antić, adjutant Nj. Vel. kralja in druge osebnosti.

Proslava božičnih praznikov na dvoru

Kakor vsako leto so tudi letos praznovali na našem dvoru v Beogradu Božič po stari prelepi srbski navadi. V kraljevskem dvoru so se zbrali vsi člani kraljevske rodbine z Nj. Vel. kraljem Petrom II. na čelu. Vojaštvo kr. garde je pripeljalo badnjak (okrašeno drevo). Po obredu z žitom so vojaki postavili badnjak k ognju in čestitali Nj. Vel. kralju božične praznike. Kralj je vojske pogostil in se z njimi razgovarjal. Po končanem božičnem opravilu na kraljevem dvoru so odpeljali vojaki badnjak tudi v Beli dvor Nj. Vis. kneza.

Kaj pravijo?

»Sokolska voljac kliče v svoji zadnji številki takole:

»Zaradi prilik, ki danes v njih živimo, in zaradi važnih nalog, ki jih moramo izpolnjevati, moramo bolj kakor kdaj prej v svojih vrstah očuvati polno disciplino in neokrnjeno avtoriteto.«

Kar velja za Sokole, velja v podvojeni meri tudi za nas kmete.

Točno očrtuje slovenske razmere zadnja »Edinost«, ko med drugim piše:

»Naša krivda pa je, da nismo znali našemu narodu pri njegovi orientaciji pomagati, da smo ga prepustili vplivom raznih demagoških agitatorjev, ki so mu obljubljali in pretili ter ga spravljali v lahkovernost ali pa nasprotje tega, v malodušje. Koliko jih je bilo, ki bi skrbeli za stvarne potrebe našega kmeta in delavca, h katerim bi se mogel naš mali človek z zaupanjem zatekati?

Vse to mora biti odslej drugače. Naše ljudstvo se ne sme več vzgajati z demagoškimi frazami, treba je delati na to, da se bo zavedlo, da je ono pravi gospodar na tej zemlji in da ne bo samo prikimalo, da bo samo odločalo.

Pri nas smo imeli v zadnjem času veliko vodij in voditeljev. Stara resnica je: Slovenski narod je živel stoletja brez »vodij« in kakih sto let kljub temu, da je imel razne prvake, morda bo tudi te nove vodje prenesel brez prevelike škode, saj je prenesel tudi turške napade in avstrijske šikane ter marsikatero vojno. Vendar pa bi ne bilo prav, če mu v tej nevolji ne bi pomagali. Bodi to naš dobri sklep za to leto. Toda tega se moramo res držati, kajti s tem ne bo oškodovano niti narodno gospodarstvo in menda tudi ne državni monopoli.«

»Nova pravda ob gospodarskem polomu »Strojnih tovarn« zahteva:

»Slovenija mora organizirati velikopotezno propagando za naselitev industrije v Sloveniji. Še več: Slovenija, banska uprava in občine morajo novi industriji nuditi dolgotrajne davčne olajšave, da na ta način paralizirajo ugodnosti, ki jih imajo industrije na jugu. Državna podjetja se morajo naseliti tudi v Sloveniji. Izgovor, da smo na meji, mora odpasti, ker to ni zadržek za industrializacijo Slovenije.

Zavedajmo se: Strojne tovarne so jasno svarilo. Borimo se za naš vsakdanji kruh!«

V razmere našega življa onkraj mej prinaša nekaj svetlobe članek zadnje »Istre«, napisan na podlagi izvajanj v tržaškem listu »Ultime notizie«, kjer med drugim pisec izvaja tole:

»Že vrsto let sem je izseljevanje iz Trsta manjše kakor priseljevanje in to v precej znatni meri. Ta presežek je posebno viden, ako ga primerjamo s presežkom rojenih nad umrli. Priseljevanje je v preteklih letih precej pojemalo, a je sedaj začelo zopet vidno naraščati. Leta 1937. se jih je priselilo 7657, a v prvih devetih mesecih l. l. že 7154, a izselilo se jih je l. 1937. 5912, medtem ko se jih je v devetih mesecih l. l. izselilo 4233. Proces je torej obraten. Preje so ljudje, ki se bavijo s temi vprašanji, gledali povoljno na priseljevanje kmetijskega prebivalstva v Trst, kajti v njem so bili dani vsi pogoji, da oplodi mesto s svojim zdravim prirastkom. Sedaj je tudi to priseljevanje kmetijskega prebivalstva opešalo.

Kmetijsko prebivalstvo se izseljuje drugam in ga ostaja vedno manj. Ko se je v Trst priseljevalo veliko število kmetijskih priseljencev, to je bilo še pred 18 leti, je imel Trst veliko število rojstev, pa tudi veliko število umrljivosti, kar je razumljivo.«

Nj. Vel. kraljica Marija

je obhajala dne 9. t. m. svoj rojstni dan. Rojena je bila na ta dan l. 1900. kot hči romunskega kralja Ferdinanda in kraljice Marije. Z blagopokojnim Viteškim kraljem Aleksandrom I. Zediniteljem se je poročila dne 8. junija 1922, a obdovela je dne 9. oktobra 1934 ob mučeniški smrti svojega vzvišenega moža. — Od takrat posveča vso svojo materinsko skrb in ljubezen svojim trem sinovom: kralju Petru II. in obema kraljevičema Tomislavu in Andreju. — Kraljica Marija je zaščitnica in podpornica vdov in sirot. Njena plemenitost siplje dobrote povsod. Delo Sokolstva visoko ceni kot zaslužno za narod in državo. Vsi državljani svojo kraljico iskreno spoštujemo v zvestobi in vdanosti.

Svarilen vzgled

je dala nedavno ruska vlada špicljem in preveč navdušenim policistom. V Kijevu je bila namreč pred kratkim izvršena smrtna kazen nad petimi bivšimi uradniki policijske uprave. Veliko število prič je potrdilo, da so jih obtoženci aretirali brez najmanjšega razloga na osnovi lažnih obtožb, kakor je to prakticirala svoj čas GPU. (A. A.)

Kmetijski dolgovi

Do 16. decembra lanskega leta so kmetijski dolžniki plačali Privilegirani agrarni banki 258.4 milijona din. Do 31. decembra 1937. leta je bilo plačano 143.5 milijona, a od 1. januarja do 16. dec. lani 114.9 milijona din. Plačilo kmetijskih dolgov po posameznih področjih je bilo od 1. januarja do 16. dec. lani nastopno: na področju centrale v Beogradu 65.7, podružnice v Zagrebu

17.9, podružnice v Ljubljani 22.4 in podružnice v Sarajevu 8.9 milijona din.

Židovsko premoženje

Urad narodno-socialistične stranke razglasa uradno, da je v bivši Avstriji priglasilo 47.768 Judov več premoženja ko po 5000 mark. Na podlagi statistične ureditve teh prijav so Židje prijavili tole celotno premoženje: v podjetjih 321 milijonov, v vrednostnih papirjih 266, v hišah in posestvih v mestih 521 milijonov, v posestvih na deželi pa 39.7 milijona. Vsega skupaj so Židje prijavili v bivši Avstriji 2.04 milijarde mark (30 milijard din) premoženja. (A. A.)

Po amerikansko

Pater ali kakor mu pravijo »oče« Coughlin je lansko leto vzbujal ne samo v Ameriki, ampak po vsem svetu velikansko senzacijo s svojimi zanimivimi govori po radiu. Pred nekaj tedni pa se je pojavil zopet in napadal z vsem besom fašizem, komunizem, nacizem in ateizem. Deli njegovega govora so bili prežeti z antisemitizmom. Kardinal Mundelein je zato izdal obvestilo, v katerem pravi, da lahko pater Coughlin govori kot ameriški državljani kar hoče, nima pa pravice govoriti v imenu katoliške cerkve. Pater Coughlin kardinalu ni ostal dolžan odgovora. Dejal je, da se z njim strinja, da ne govori o imenu katoliške cerkve, ker v njenem imenu ne govori noben župnik, pa tudi škof ne in kardinal; samo papež govori za katoliško cerkev. Pri zadnjem predavanju o vzrokih ruske revolucije je radijska postaja pristavila — prvič v zgodovini ameriške radiofonije — da je pater pogrešil v nekaterih dejstvih. Coughlin je zato odklonil, da daje postaji svoje govore v cenzuro. Zato mu postaja ni več dovolila, da govori. Sedaj pa se je pojavilo »Društvo prijateljev patra Coughlina«, ki pravi, da ima 200 tisoč članov in grozi radijski postaji, da bodo njegovi člani bojkotirali trdke, ki oglašujejo po radiu, če pater Coughlin ne bo kmalu spregovoril. Vse mora biti po amerikansko!

Francoska moč v zraku

Če premočimo moči posameznih držav Evrope v zraku, pridemo do zaključka, da zavzema Francija v letalstvu prvo mesto, kljub temu, da si Nemci z vsemi sredstvi prizadevajo, da bi vsaj na videz zmanjšali vrednost in moč, ki jo Francija v zraku predstavlja. Res je, da imajo Nemci mnogo večjo zrakoplovno industrijo, ali to le po številu, kajti pretežno večino surovin za izdelavo letal morajo kupovati v tujini. Dočim so francoske zaloge surovin v tem pogledu za enkrat skoraj neizčrpne. Kar pa je Francija v teku zadnjih par let zamudila, skuša sedaj s pospešeno delavnostjo nadoknaditi.

Veliki inozemski listi trdijo o moči Francije v zraku, da ima francosko letalstvo danes najbolj izvežbane pilote. Redki so francoski piloti, častniki in podčastniki, ki nimajo 200 ur letenja na leto. Prav tako dobro so izvežbani rezervisti, ki delujejo v pokrajinskih civilno-letalskih odborih.

Francoska letalska vojska ima danes okoli 1500 aparatov, v najbližji bodočnosti pa bo imela 2600 avijonov najboljše konstrukcije z brzino 500 kilometrov na uro...«

Francosko letalstvo je doseglo šest svetovnih rekordov, Italija jih ima pet, Japonska dva in Anglija enega. Torej je tudi v rekordih Francija med prvimi. Omeniti je še oboroževanje letal. Francoski inženjerji so prvi zgradili takozvani »motorni top«. To orožje omogoča pilotu, da na veliko razdaljo in z večjo sigurnostjo zadene sovražno letalo. Za to orožje so se pulile razne velike države — zastoj! Francozi ga ne prodajo, ker se zavedajo, da bo marsikatero letalsko bitko prav to orožje odločilo njim v korist.

Kaj se godi po svetu

Srednja Evropa

je še vedno nerešeno vprašanje, polno nevarnega ozračja in tako močno nasprotujočih si interesov, da je zaradi tega razmeroma malega predela zemlje v resni nevarnosti svetovni mir.

Znana monakovska konferenca je spremeniła ne le obseg, ampak tudi notranji sestav Češkoslovaške. To je pozneje izpopolnila še dunajska konferenca, ki je znatne in pomembne predele Slovaške in Podkarpatske Ukrajine izročila Madžarski. Kdor je mislil, da je s tem v tem predelu Evrope vzpostavljeno novo ravnovesje, ki naj bi bilo boljše od dosedanjega, se je pač grenko varal. Tu so namreč tla, kjer se usodno lomijo sever in jug, vzhod in zapad.

Nemčija

je v novih razmerah sicer mnogo pridobila in se je znatno približala svojem cilju: priti do žita in surovin. Nova Češka ne pomeni za Nemčijo nobene ovire več. Prej bi lahko rekli, da je sedanja Češka Nemčiji močna opora za njena stremjenja.

Hkratu s tem pa se je izkazalo, da imata

Poljska in Madžarska

drugačne interese, ki se nikakor ne krijejo z nemškimi. Dokler je šlo za delitev nekdanjega češkoslovaškega ozemlja, so vse sile nastopale v bratski slogi. Vsaka je stremela v prvi vrsti za tem, da dobi čim več. Kakor hitro je bilo tega konec, so se začeli spori. Poljska in Madžarska sta na račun Češkoslovaške zahtevali skupno mejo, kar nikakor ni šlo Nemčiji v račun, pa naj je bilo še tako lepo prepleskano s protikomunistično idejo. Sodobna nemška politika je preveč realna, da bi se dala premamiti s takimi prividi. Suha stvarnost Nemcem narekuje dejanja, ki naj bi jim prinesla gospodarsko olajšanje in utrditev nove politične moči. Vse drugo je zanje fraza. Zato je Nemčija

opozorila Poljsko

na njene številne manjšine in na posledice, ki bi iz tega dejstva utegnile nastati. Madžarsko-poljske sanje so se morale spričo tega umakniti drugim interesom in ozirom.

Zapadni demokratski sili sta se previdno umaknili iz tega interesnega področja, zlasti Francija, za katero nove razmere pomenijo hud poraz. Izgubila je namreč najzanesljivejšega zaveznika v Podunavju, izgubila pa je tudi znaten del svojega vpliva na Balkanu.

Iz teh okoliščin se je nenadoma izcimila cela kopa novih, silno zapletenih in za vso Evropo usodnih vprašanj.

Italija

smatra sedanje razmere kot najbolj primerne za utrditev svojega imperija in za ureditev vseh tistih njenih kolonialnih vprašanj, ki so po italijanskem naziranju doslej še ostala odprta. Tako je zaradi italijanskih zahtev po Džibutiju, Korziki in Tuniziji nastala

italijansko-francoska napetost

in diplomatska borba, ki še traja. V tej borbi je do neke mere, ne le kot francoska zaveznica, ampak zlasti kot najmočnejša kolonialna sila na svetu prizadeta tudi Anglija. Vsaka rast tuje kolonialne sile pomeni posredno ali neposredno oslabitev angleškega imperija. Zato je razumljivo in jasno, čemu in zakaj bosta angleška ministra Chamberlain in Halifax potovala v Rim in zakaj se v tankajšnjih diplomatskih razgovorih ne bosta dotaknila italijansko-francoskega spora. Bog je najprej sam sebi brado ustvaril, Angleži pa tudi v prvi vrsti mislijo

Tako ozračje skuša izkoristiti

Madžarska

za dosego svojih ciljev. Madžarski imperializem hoče obnoviti moč krone sv. Štefana. Nemci so sicer Madžarom že precej brezobzirno povedali, da to, kar je Budimpešta lansko jesen pridobila, ni svetoštefansko darilo, ampak dar Hitlerja in Mussolinija. Po tem hladnem pouku so Madžari nekaj časa navidezno mirovali, v trenutku pa, ki se jim je zaradi napetosti v jugozapadni Evropi zdel najbolj ugoden, so znali spet obrniti pozornost nase.

Francoski ministrski predsednik Daladier je te dni demonstrativno potoval po onih predelih francoskega imperija, ki jih Italija zahteva zase. Povsod je bil navdušeno sprejet in je prejemal izjave vdanosti francoski misli, kulturi in državi.

Večkratni bivši angleški minister Winston Churchill je med glavnimi nasprotniki Chamberlainove politike in organizira novo stranko, ki naj bi združila vse opozicionalce.

Spopadi pri Mukačevu

med češkoslovaškimi in madžarskimi obmejnimi stražami in četami so napolnili svet s skrbjo. Madžari seveda trdijo, da je vzrok za te spopade na češkoslovaški strani, in skušajo pri tem speljati vodo na svoj mlin. Značilno je, da jim pri tem čvrsto pomagajo Poljaki in vneto napadajo v svojem tisku Češkoslovaško. Praga uradno izjavlja, da so spopade povzročili Madžari. Budimpešta takisto, da so jih povzročili Čehoslovaki. Kdo je tisti tretji, ki se tu zadaj smeje, ni težko uganiti. Po drugi strani se zdi, da se je Madžarom spretno zamišljena poteza tokrat zopet ponesrečila. Kakor zna Anglija v borbi za kolonije prvenstveno braniti in varovati svoje

interese, tako se zna Nemčija v borbi za Ukrajino boriti v prvi vrsti za svoje cilje. To si bodo morali zapomniti v Budimpešti in v Varšavi, pa naj jim bo to po volji ali ne. Ovsenjak, ki so ga pomagali peči, bodo morali sedaj Madžari in Poljaki sami žvečiti, čeprav jih bo to bodlo v jezik in jih utegne zaradi te jedi še hudo boleti želodec.

V Španiji

se boji nadaljujejo z vso srditostjo in kljub vsem številnim diplomatskim barantijam še vedno ni nič izgleda za mir.

V Kataloniji zaznamuje Francova vojska nekaj uspehov in je v zadnjem času zopet zavzela več krajev.

V bojih v Estremaduri so republikanci v ofenzivi in so zavzeli že 250 kv. km ozemlja ter ujeli več tisoč nacionalistov.

Tako za zdaj visj odločitev španskega problema še v zraku. Ker med velesilami nitij v prvih obrisih ni videti sporazuma, je več ko verjetno, da bo tudi španska vojna še dolgo trajala.

Dopisi

Še o podražitvi mleka

Spoštovani g. urednik! V »Slovenskem narodu« sem čital, in sicer v dveh številkah z dne 27. decembra in 29. decembra 1938., kako se v obeh člankih nekdo huduje oziroma zavzema proti podražitvi mleka. Dovolite še meni kot kmetu priobčiti nekaj vrstic kot odgovor na zgoraj omenjena dva članka.

Pisec prvega članka pravi, da je mleko dovolj drago, če ne celo predrago v primeri z delavskimi in uradniškimi plačami. Ne ugovarjam temu, ker vsak stan svoje težnje najbolje pozna, ki v njih živi. Rečem pa, če se primerjajo stroški krmljenja in koliko je dela z živino, je pa cena mleku gotovo 2 din za liter prenizka, absolutno pa ne previsoka kakor pisec trdi.

Nadalje pravi pisec, da so se življenjske potrebščine podražile za četrtnino prejšnjih cen. Kmečki pridelki se niso nič podražili, zlasti zelje je za 80% cenejše od lani, če se je pa podražilo kolonialno in špacerijsko blago, je pa kmet skoro tako prizadet kakor uradnik in delavec, zato je še tembolj upravičen do podražitve mleka. Pisec opisuje, da je uradništvo, zlasti pa železniški uslužbenci, zadolženi pri nabavljalnih zadrugah in da ne morejo redno plačevati obrokov, če so zadolženi. Jaz dvomim, da ta dolg izhaja iz vzroka, da so kmečki pridelki predragi. Svetoval bi piscu, da vpliva na odločilnih mestih, da bi se različno špacerijsko blago, zlasti sladkor, pocenilo, kar bi bilo tudi kmetu precej pomagano in bi ga ne navdajale misli o podražitvi mleka.

»Slovenski narod« je prinesel z dne 29. decembra 1938. še daljši članek pod naslovom: »Še o podražitvi mleka« in pravi, da je bilo mleko pred vojno po 10 krajcarjev za liter. Pripomnjam, da to ni bilo res, pač pa je bilo mleko po 12 krajcarjev za liter. Za 12 krajcarjev si je kmet kupil 1 kg železa. To se pravi 1 kg železa za 1 liter mleka in današnje cene železu, ki stane 1 kg 5 din, dokazujejo, da kmet ne stopnjuje cen svojih pridelkov v primeri s cenami industrijskih izdelkov. Pri primerjavi mleka in surovega masla je naš kmet še zelo prikrajšan. Govoril sem z nekim veterinarjem, ki je študiral v Brnu na Moravskem in mi je rekel, da stane tam 1 kg surovega masla 35 Kč, en par dobrih čevljev pa 40 Kč. Zopet primer, kako je malo v skladu cena mleku proti kmečkim potrebščinam. Nadalje se v članku očitno kmetu, da so vse okoliške kmetije dobro situirane, ker da dnevna prodaja okrog 40 litrov redno nosi mesečni dohodek 2400 din. V ljubljanski okolici so velike vasi. Povprečno so komaj trije kmetje v vsaki vasi, ki prodajo po 40 litrov mleka na dan. Kakšen hasek imajo od tega, povedo sledeče številke: Kdor proda 40 litrov mleka, mora imeti

najmanj 8 molznih krav, ki jim je treba dati povprečno na glavo dnevno 12 kg sena, to je 12 din. 5 kg slame po 70 par je 3'50 din. Močnih krmil za 3 din. Skupaj se potroši na glavo 18 din 50 p dnevno. Za 8 molznih krav se potroši dnevno 148 din, kar zneso mesečno 4400 din. Pri tem računu se pokaže, da kmet prejme 2000 din mesečno manj za mleko, kakor potroši za molzne krave. Tu je mišljen kmet, ki proda 40 litrov mleka dnevno. Seveda je v dotični številki omenjena vrednost gnoja, ki ga kmet neobhodno potrebuje za nadaljnji obstoj obratovanja. Raznašalki mleka pravijo, da je še ves dan prosta, ko že mleko odda do 9. ure dopoldne in ji priporoča, da še ves dan lahko opravlja druga dela. Raznašalka mora vstati ob 4. uri zjutraj in če dela do 2. ure popoldne, je s tem že naredila svoj delavnik, kakor je uradno določen.

Med drugim tudi pravi dopisnik, da je med meščani podražitev mleka naletela na hud odpor. Med delavci ni bilo videti take odporosti, ker poznajo trpljenje kmeta. Nikdar se kmet še ni po časopisih protivil, če so se komu zboljšale plače, ker ima čut do svojega sočloveka. Naj bi se tudi meščani glede te podražitve mleka tako ravnali!

Ta malenkostna podražitev mleka ne more mnogo vplivati v primeri s tem, ko se je čitalo, da se v Ljubljani potroši za lepoticenje obrazov okrog 5 milijonov din letno, pa ni bilo nobene kritike v časopisju.

Okoliški kmet s šentpeterskega Posavja.

Št. Vid pri Stični

Na praznik sv. Treh kraljev je uprizorila tukajšnja gasilska četa veseloigro »Vdova Rošlinka«, katera je izpadla nad vse pričakovanje. Domači igralci so vse vloge rešili v popolno zadovoljstvo navzočega občinstva, kar je bilo dokaz, da je občinstvo med vsakim dejanjem z nestrpnim pričakovanjem tako rekoč izsililo novo dejanje ter je bila igralska dvorana pri obeh predstavah ob 3. popoldan in ob 7. zvečer zelo dobro obiskana.

V Št. Vidu je prav sredi trga naprodaj hiša, v kateri sta gostilna in trgovina. Za nakup se seveda zanima tukajšnja občina, ker misli iz gospodarskega poslojja napraviti prostore za šolo, hišo pa uporabiti za pisarno. — S tem nakupom pa niso zadovoljni občani, ker bodo nastali novi in zelo ogromni stroški, kajti z nameravanimi

šolskimi prostori ne bo ustrezno potrebi nove šole, če se pomisli, da bo to že tretja šola v Št. Vidu, pa nobena ne ustreza sodobnosti. — Občina naj bi se raje zavzela za to, da zgradi v Št. Vidu že skoro 30 let star projekt nove šole, ker ima zato že kupljeni prostor, staro šolo pa naj usposobi za občino, pošto itd.; na ta način bi denar ne bil proč vržen! — Vodovod, ki ga je že v pozni jeseni začel graditi higienski zavod, je sedaj, rekel bi, popolnoma zamrznil. Najbolj nerodno pa je sedaj to, da je ravno po sredi trga precejšnja razvalina z globokim jarkom, da izgleda tako kakor kakšno gališko méstece v času svetovne vojne. — Na nadaljevanje tega deia je upoti šele proti pomladi.

Kmetska mladina

Št. Pavel pri Preboldu

Na zadnji seji je naše Društvo kmetskih fantov in deklet sprejelo minimalni delovni načrt za leto 1939., ki obsega: 1 organizacijsko-idejno predavanje; 3 dramatične predstave (Velika puntarija, Hlapci, Borba za novo življenje); 1 poučni izlet; 1 tekma kosev in 1 gospodarsko predavanje iz zadrugištva. Po možnosti bomo seveda storili tudi več, ako bodo dopuščale moči in razmere. V naših srcih je odločna volja zmagati v borbi za pravice našega ljudstva. — Stebernak Pavle, tajnik.

Šmarogorsko okrožje

Naše okrožje Zveze kmetskih fantov in deklet priredi v nedeljo 15. januarja 1939 enodnevni prosvetni tečaj s sledečim programom: 1. kmetsko-mladinska ideja — 2. združništvo in gospodarstvo — 3. žensko vprašanje in kmetska žena — 4. organizacija prosvete in naših organizacij — 5. kmet, strokovna vprašanja.

Zvezo smo zaprosili za predavatelje, ki nam bodo ta važna vprašanja obdelali, da bomo nekoliko spet bogatejši v znanju, ki ga danes vsemu podeželju tako primanjkuje. Mi gremo naprej. — Rado Šušteršič.

ja. Tam sta dve Ameriki, druga z drugo spojeni s panamsko zemeljsko ožino, ki jo seka sloviti prekop.

Značaj človeka iz severne Amerike kaže značilno potezo, ki pa je večina potnikov ne opazi. To je privlačnost, s kakršno vpliva Zapad in Daljni zapad na Američana. Ameriko so naseljevali v smeri od Atlantskega oceana. Odtod so belji stalno prodirali na zapad in si kos za kosom osvajali ameriško celino in njega bogastvo. Ko so prehodili to celino in dospeli do Tihega oceana, se jim je ta zdel kakor Zapad ali Daljni Zapad. Vplival je nanje enako privlačno. Zato za Ameriko spada Atlantski ocean v preteklost, morje bodočnosti pa je Tih ocean. Američani, ki sicer niso pomorci, so se navdušili za zamisel pomorske veličine pod vplivom Tihega oceana. Svojo vojno mornarico so zgradili in jo še grade v prvi vrsti za Tih ocean. V tem oceanu najrajši prirejajo manevre, tu so zavzeli mnogo otokov, med katerimi je najbolj znano Havajsko otočje. Ameriška zmaga nad Španijo je Američane napravila za gospodarja velikega otočja v kitajskem morju, Filipinov, ki leže nedaleč od angleškega pomorskega oporišča Hong-Konga.

Silno važne so ameriške trgovinske zveze z Azijo po Tihem oceanu. V Malajski oblasti in na Sundskih otokih kupuje Amerika večino gumija in kalaja, kolikor ga ji manjka, a to sta dve surovini, ki sta za Ameriko življenjsko važni. Ta trgovina se razvija preko Singapura.

Vojnik

Društvo kmetskih fantov in deklet vladno obvešča vse tovariše in bralce »Kmetskega lista«, da priredi v nedeljo 15. t. m. o polj 4. uri popoldne v posojilniški dvorani v Vojniku burko »Maks v škripeih«. Nasmejali se boste za ves predpustni čas.

Muhaber

Tudi pri nas vkljub težavam gibljemo. Naše Društvo kmetskih fantov in deklet je poslalo zvezi svoj minimalni delovni načrt, ki obsega: 1 igro, 1 tekmo žanjic, 2 poučna izleta in 3 predavanja. Morda bo nam tudi kazalo ustanoviti smučarski odsek, da poživimo tudi zimski šport, o tem bomo še pozneje poročali. Naši tovariši in tovarišice imajo veliko volje do dela, vsled česar upamo, da bomo storili dolžnost do sebe in povzdige vasi. Vstajamo s trdno voljo in žuljavimi rokami. — Potočar Franc, Osterman Ciril.

Draga pri Stični

Dne 15. januarja zvečer priredimo članski sestanek, na katerem bo predaval o kmetsko-mladinski ideji zvezin predsednik tov. Ivan Kronovšek. Dasi v zadnjem času nismo bili preveč delovni, upamo, da bomo v bodočnosti storili vse, kar moramo storiti. V novem letu hočemo stopiti na plan, da z združenimi močmi dvignemo našo ubogo vas. — Erjavec, tajnik.

Št. Pavel pri Preboldu

Naše Društvo kmetskih fantov in deklet ima v nedeljo 22. januarja 1939 svoj 7. redni občni zbor. Vabimo vse tovariše in tovarišice, da se občnega zbora gotovo udeležijo. Občni zbor se vrši v zadrugišnem domu ob 10. uri dopoldne. — Rogl Josip, predsednik.

Položnice

V 50. številki »Kmetskega lista«, ki je izšla v decembru, smo priložili vsem našim cenj. naročnikom poštne položnice, s prošnjo, da bi se jih poslužili v svrbo poravnave naročnine še pred novim letom. Ker pa nekateri še niso storili svoje dolžnosti do svojega stanovskega glasila, jih tem potem vnovič prosimo, da čimprej store svoje dolžnost!

Tajne Daljnega vzhoda

(Nadaljevanje.)

Tako torej v dramji na Daljnem vzhodu igrajo odločilne vloge štirje: Kitajec, po številu ogromen, ki se množi brez prenehanja in za lakotjo umira na lastni zemlji, ker je njegova civilizacija na teh tleh stara nad 3000 let, ki pa ni nikoli znal trajno obvarovati svoje zemlje pred tujo grabežljivostjo. Potem Anglež, ki tamkaj zastopa prestiž bele polti, glavno evropsko trgovino in obrambo belorasnega imperializma v Aziji. Nato Japonec, ki hrepeni po Kitajski kot viru surovin, ki mu jih manjka, in tržišču za proizvode, ki jih na tisoče bruhajo japonske tovarne. Končno Rus, ki hoče preko Kitajske dobiti dohod do morja, o čemer je vedno sanjal.

Izmed treh velešil, ki so vrgle pogled na Kitajsko, je na mestu neposredno samo Japonska, ki gospodari s časom in sredstvi. Moskva je od Mandžurske meje oddaljena 7 do 8 tisoč kilometrov in je vezana z Daljnim vzhodom samo z edino — tako zvano transsibirsko — železnico. Zato mora Rusija dobro premisliti, preden se v teh krajih spusti v kako pustolovščino. London je oddaljen od Hong-Konga 4 tedne morske vožnje. Angleška se zato ne more v celoti zavzeti za Kitajsko, ampak samo v tem primeru, če je povsod drugod res varna in ima popolno svobodo gibanja.

Poglejmo sedaj na drugo stran Tihega mor-

Skozi singapursko ožino gre tudi velik del ameriškega izvoza za Britsko Indijo.

Avstralija je hkratu ameriška dobaviteljica in odjemalka. Zato imajo Zedinjene države gospodarski in strateški interes za varnost dveh velikih poti, ki ju obvlada britska velesila: pot skozi Singapur in pot čez Avstralijo. Zato tudi ameriška vojna mornarica redno obiskuje Singapur, Holandsko Indijo in tu in tam tudi Avstralijo.

Področje najbolj intenzivne industrijske in trgovinske delavnosti Zedinjenih držav je na vzhodu od Missisipija, v državah z atlantske strani, od Orleansa do New Yorka, pa od Bostona do Chicaga. Nekoč ameriški vzhod ni imel zveze z zapadom in s kitajskimi morji, razen edini poti okrog rta Horn-a, ki pa je sila dolga in nevarna. Zgraditev Panamskega prekopa je to pot skrajšala za nekaj tednov. Prekop je hkratu odprl novo pot tudi ladjam, ki plovejo iz pristanišč zapadne Evrope, zlasti iz Londona in Amsterdama, v kitajska morja in k Sundskim otokom.

Zato sta obe pristanišči na tihomorskih ožinah — Singapur med Tihim in Indijskim oceanom, Panamski prekop pa med Atlantskim in Tihim oceanom — do neke mere složni. Izvoz iz New Yorka in Britsko Indijo gre skozi Panamski prekop in Singapur.

Panamski prekop pomeni za Zedinjene države nesporen interes, ker omogoča atlantski mornarici nagel dohod v Tih ocean in nagel povratek.

(Dalje)

Občni zbor

Kmetske posojilnice ljubljanske okolice v Ljubliani

Dne 4. t. m. se je vršil 55. redni občni zbor tega zavoda. Iz poslovnega poročila za leti 1936. in 1937. posnemamo sledeče podatke:

Denarni promet je znašal v letu 1936. din 826.000.000 — na starem in din 15 milijonov na novem računu, l. 1937. pa din 753 milijonov na starem in din 30 milijonov na novem računu. — Članov je bilo koncem leta 1937. 6.576. Objasnjuje razloge, iz katerih zavod v času zaščite še ni mogel pričeti z delnim splošnim izplačevanjem vlog. Po Uredbi o zaščiti denarnih zavodov in njih upnikov je moral zavod predvsem poravnati nezaščitene obveze. Tekom leta 1938. so bile iste do malega že plačane, zato je pristopil k delni razvezavi vlog. Za naprej bo mogel zavod v veliko hitrejšem tempu ugoditi potrebam vlagateljev. Ugodne posledice delnega odtajanja vlog se kažejo v dejstvu, da je ogromna večina vlagateljev zaupala razvezane vloge kot nove naložbe zavodu. Vlog je bilo koncem leta 1937. din 135 milijonov.

Izbrano poročilo uprave in nadzorstva je občni zbor po kratki debati odobril ter vzel izvajanja revizijskega poročila na znanje. — Na dnevnem redu je bila tudi sprememba pravil, ki je bila potrebna radi prilagoditve novemu združnemu zakonu. V novih pravilih je število odbornikov proti dosedanjemu nekoliko povečano. Pri nato sledečih volitvah so bili dosedanji odborniki v celoti zopet izvoljeni, izpopolnjeni pa

še z uglednimi člani iz vrst večjih vlagateljev. Izvoljeni so bili sledeči gg.: v upravni odbor: Hieng Ernest, veletrgovec in španski konzul v Ljubliani; Mr. ph. Hočevar Slavko, lekarnar v Ljubliani; Hrehorič Franjo, veletrgovec v Ljubliani; Juvan Franjo, posestnik in župan v Srednjih Gameljnih; ing. Knez Tomo, veletrgovec in danski konzul v Ljubliani; Rus Ivan, veleposestnik v Grosupljem; ing. Sernee Dušan, minister v pokoju v Ljubliani; Šumer Hinko, šolski nadzornik v pokoju v Ljubliani; za namestnike gg.: Krek Janez, trg. zastopnik v Ljubliani; ing. Marovt Ivan, trgovec v Ljubliani; Ravnikar Franjo, mestni tesarski mojster in industrialec v Ljubliani ter Rebernik Franc, plesarski mojster v Ljubliani. — V nadzorni odbor so bili izvoljeni gg.: Kavčič Mihael, gostilničar in posestnik v Zgornji Šiški; Meden Viktor, industrialec in predsednik Združenja trgovcev v Ljubliani; Pungartnik Milko, trg. zastopnik v Ljubliani; Rus Zdravko, trgovec in posestnik na Bledu; Škrbec Franjo, trgovec za lesom in predsednik lesnih trgovcev za dravsko banovino v Ljubliani, in Verovšek Jurij, veletrgovec v Ljubliani; za namestnike gg.: Müller Vinko, veletrgovec z vinom in posestnik v Domžalah; Praprotnik Franjo, strojno mizarstvo v Zgornji Šiški.

Iz poteka občnega zbora in podanih poročil je razvideti, da se zavod lepo razvija.

časih, se je pokazal polnega moža. Dosegel je, da je ta naš najpomembnejši denarni zavod bil med prvimi, ki je premagal težkoče in si pridobil zaupanje.

Pokojnik, doma iz Podutika, je bil mož širokega gospodarskega razgleda in velike gospodarske podjetnosti. Deloval je ne le v ožji domovini, ampak je bil sodelavec velikih stavb na Dunaju, v Zagrebu in Beogradu.

Cela vrsta gospodarskih podjetij je štela pokojnega za svojega sodelavca, zato pa je vest o njegovi smrti žalostno odjeknila širom domovine.

Alojzij Vodnik ostane mlademu rodu svetel vzor podjetnosti. S tem si je postavil spomenik, ki ga zob časa ne razje. Naj mu bo lahka gruda domača!

Z zagotovilom, da ga ohranimo v svetlem in lepem spominu, izrekamo vsem spoštovanim svojcem izraze iskrenega sožalja.

× Blizu Varaždina je brzovlak na odprti progi trčil v tovorni vlak pred seboj. Pri tem so se službeni voz in štirje drugi vagoni popolnoma razbili. V enem izmed njih se je vozil spremljevalec žive perutnine Muharem Kambelevič, ki je bil takoj mrtev. Gmotna škoda znaša okrog 300 tisoč dinarjev.

× V Otoku pri Vinkovcih sta se na silvestrovanju Hrvatske čitalnice spoprijela stara sovražnika Filip Justus in Mate Bošnjak. Justus je sklenil, da se bo to noč rešil svojega sovražnika. Medtem ko se je Bošnjak zabaval pri mizi, je šel Justus na dvorišče, kjer je našel sekuro, jo skrnil pod sukno in se vrnil v sobo. Ko je prišel za Bošnjaka, je z obema rokama prijel za sekuro in udaril Bošnjaka s sekuro po glavi s tako silo, da mu je popolnoma razbil zadnji del glave. Bošnjak se je zrušil mrtev na tla. Hitro došli orožniki so aretirali Justusa. Bošnjak je bil znan vaški pretepač, ki je ubil že dva človeka, pa je bil obakrat zaradi pomanjkanja dokazov oproščen. Zadnji čas se je lotil vaških deklet in jih je začel napadati. Zdaj bodo imela za vselej mir pred njim.

× Eros inferi se imenuje nova zbirka pesmi Ivana Albrehta, ki jo dobite v vsaki knjigarni po din 10.— za broširan in po din 20.— za vezan izvod.

× V Stanovih v Bosni so ondan doživeli prebivalci ugrabitev dekleta, ki utegne imeti še smrtne posledice. Milo Ganič je namreč prišel ponoči ob 1. uri z 80 fanti, ki so bili oboroženi z noži, puškami in koli, pred hišo Sime Zimiča. Razbili so hišna vrata in ugrabili Zimičevo hčerko Maro. Ko so starši videli, kaj se dogaja s hčerko, so jo začeli braniti. Tudi deklica sama ni hotela iti z Ganičem, ker ji ni ugajal, zato je klicala na pomoč. Fantje pa so zvezali starše, odnesli deklo na sani in jo odpeljali v Ganičevo hišo. Drugi dan je vsiljeni ženin šel popoldne v vas, Mara pa je v tem času zbežala in tekla bosapo snegu štiri kilometre daleč do domače hiše. Na begu se je močno prehladila in je v nevarnosti njeno življenje.

Iz naših krajev

× V Rogateu je Martin Medved, vodja prodajalne Bata, nedavno ustrelil svojo zaročenko Ivanko Podhmeljnik v glavo, nato pa še samega sebe. Zjutraj okoli 8. ure je prišel storilec v pisarno notarja Goloba v Rogateu in izvršil strahotno dejanje. Medved je bil na mestu mrtev. Podhmeljnikovo pa so težko ranjeno prepeljali v bolnico, kjer je medtem že podlegla poškodbam.

× Blizu Kuršumlije so v snegu našli delavko Todoru Živović zmrznjeno. Žena ni kazala nobenih znakov življenja. Vsi so bili prepričani, da je mrtva. Zmrznjenko so prenesli v bližnjo hišo. Na veliko presenečenje ljudi je Živovičeva v topli sobi zopet oživela. Upati je, da bo že »mrtva« žena kmalu okrevala.

× Makarska občina je sklenila, da se do letošnje turistične sezone elektrificira ta kopalniški kraj. Zato je sklenila s podjetjem »La Dalmatienne« pogodbo, po kateri bo izvršila elektrifikacijo cele Makarske. Pripravljalna dela so se že pričela.

× »Toti list« izide zopet v soboto. Številka bo posebno zanimiva zaradi aktualnega gradiva, ki obravnava v satirični obliki najbolj pereč sodobna vprašanja. Kdor hoče skozi smeh gledati resnobo naših dni, naj čita »Toti list«. V vsaki trafiki ga dobi za din 1-50 izvod.

† Alojzij Vodnik

Iz vrst slovenskih pridobitnikov se je umaknil v večnost markantni gospodarstvenik kamnosek Alojzij Vodnik.

Pokojni je dolgo vrsto let zavzemal odlično mesto v našem gospodarskem življenju. Ne le kot lastnik in vodja lastnega kamnoseškega podjetja, ki je segalo s svojimi izdelki po vsej Sloveniji, ampak tudi kot predsednik Ljubljanske kreditne banke, ki jo je vodil v najtežjih

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

reg. zadr. z neom. zavezo v Ljubliani, Tyrševa cesta 18

Nove vloge

vsak čas razpoložljive obrestuje po 4%

Za vse vloge nudi popolno varnost. — Otvarja tekoče račune in izvršuje vse denarne posle. — Vlagajte svoje prihranke v najstarejši slovenski denarni zavod!

vloge proti odpovedi po 5%

Nasveti za hišo in dom

Krompirjevi svaljki. Nastrgaj globok krožnik kuhanega in shlajenega krompirja, primešaj temu 2 jajci, 1 žlico riževega zdroba, 1 žlico moka, malo soli in malo pecilnega praška. Vse to dobro umesi, iz testa pa napravi za palec velike svaljke, ki jih speci v masti. Daš lahko na mizo kot močnato jed, ako jih potreseš s sladkorjem, ali pa kot prikuho s solato, kislim zeljem itd.

*

Za bolnika je najvažnejša zahteva mir, to pa v najširšem pomenu besede. Nikakor ne misli, da te bolnik ne sliši, če miži in navidezno spi. Zato se izogiblji v njegovi sobi vsakega ropota pa tudi šepetanja, namigavanja in pomilovanja. Ohraniti bolniku dobro voljo pomeni marsikdaj — rešiti mu življenje.

*

Otrok ti v družini ne sme biti nikdar igrača. V tem greše rade zlasti mlade matere, ki so ponosne na svoje sinove in hčerkice. Ob primernih in neprimernih prilikah zahtevajo od svojih otrok, da pokažejo, kaj znajo. Otroci čutijo proti temu odpor, ker so proti tujcem nezaupljivi in jih je sram. Ako izpolnijo voljo staršev, store to le z odporom. Premagovanje tega notranjega in upravičenega odpora pa kvari otrokov značaj in slabo vpliva na otrokov duševni razvoj. Marsikatera napaka, ki se v zrelih letih pokaže v človekovem značaju, je sad napačne vzogje. Zato pa se zavedajte vsi, zlasti pa ve, mlade matere, da otroci niso igrača in da niso otroci zavoljo vas, ampak da ste ve tu zavoljo otrok, zato, da narodu iz njih vzgojite zdrave in polnovredne člane.

Listnica uredništva

Sandžak do Plevlja smo radi preobileda gradiva v današnji številki izpustili. Nadaljevalo se bo v prihodnji številki.

Živinski sejmi

Na zadnjem živinskem sejmju v Mariboru je dosegla živina takele povprečne cene:

Volj od 5 do 6-50, mlada živina od 3-75 do 6-50, krave od 2-50 do 5-25, teleta pa od 8-75 do 9 za 1 kg žive teže.

Med temi cenami in cenami v Ptujju, Ljubljani, Novem mestu, Krškem, Kranju in drugod ni bistvenih razlik. Malenkostno valovanje, komaj po din 0-25 do din 0-50 za kg, se ravna po povpraševanju in po obilici na trg priganega blaga.

Živinski promet na sejmih še vedno ovirajo kužne bolezni, kakor smo že omenili v zadnji številki.

Sejmi

15. januarja: v Trbovljah.
16. januarja: v Vinici pri Crnomlju.
17. januarja: v Cerkljah, Kostanjevici, Uneu, Vidmu-Dobrepolju, Ormožu, Ptujju, Kapelah pri Brežicah, Petrovčah, Slovenski Bistrici, Dolnji Lendavi.
18. januarja: v Ljubljani, Celju, Ptujju.
19. januarja: v Smihelu-Stopičah, Turnišču.
20. januarja: v Kočevju, Mariboru, Sv. Lenartu v Slov. gor., Beltincih.
21. januarja: v Ljubljani, Gradacu, Višnji gori, Brežicah, Celju, Trbovljah, Teharjih, Vidmu.

TISKOVINE

vseh vrst: trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni tisk hitro in pocenit

TISKARNA MERKUR

LJUBLJANA, Gregorčičeva ul. 23
TELEFON ŠTEV. 25-52

Uradni tečajji denarja za januar

Finančno ministrstvo je predpisalo za mesec januar naslednje uradne tečaje: napoleonador 298'50, zlata turška lira 339'70, angleški funt 238, ameriški dolar 44'30, kanadski dolar 44, nemška marka 14'50, zlot 8'30, belga 7'45, pöngö 8'70, braziljski milrajs 2, egiptski funt 239, palestinski funt 238, urugvajski pezos 15, argentinski pezos 10, čilski pezos 1.10, turška papirnata lira 34'80, 100 albanskih frankov 1.500, 100 francoskih frankov 145, 100 švic. frankov 1000, 100 italijanskih lir 230, 100 nizozemskih goldinarjev 2.446, 100 bolgarskih levov 44, 100 romunskih lejev 32, 100 danskih kron 992, 100 švedskih kron 1.064, 100 norveških kron 1.038, 100 pezet 140, 100 drahem 39, 100 Kč 151, 100 finskih mark 911, 100 latov 750, 100 perzijskih rija-lov 100.

Važnejša radio predavanja

od 15. do 21. januarja 1939.

Nedelja, dne 15. januarja: 17.00: Kmetško gospodarstvo pri nas in njegova povezanost s svetovnimi tržišči.

Ponedeljek, dne 16. januarja: 18.00: Zdravniška ura.

Torek, dne 17. januarja: 11.00: Od rude do jekla. — 18.40: Problem malega naroda.

Sreda, dne 18. januarja: 18.00: Zima v naši književnosti. — 18.40: 20letni razvoj jugosl. socialne politike. — 19.50: Prirodopisne zanimivosti.

Petek, dne 20. januarja: 18.00: Kaj mora vedeti vsaka žena o zavarovanju. — 19.50: 10 minut za planince.

Sobota, dne 21. januarja: 20.00: O zunanji politiki.

Kmetški list izhaja vsako sredo. Naročnina znaša letno 30 din, polletno 15 din, za inozemstvo letno 50 din. Inzerati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisov ne vračamo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

EKONOM

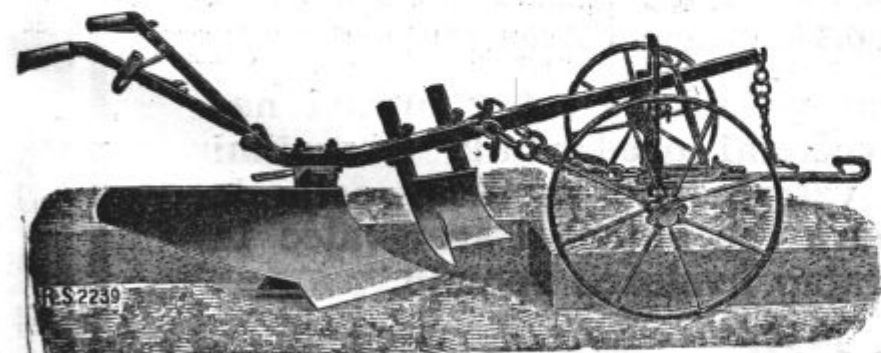
I. Z. Z. O. Z.

V LJUBLJANI

Kolodvorska ulica št. 7
(Vlastni hiši) Telef. Interurb. 25-06

Dobavlja vse deželne pridelke, kakor: pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd. Mlevske izdelke: pšenični zdrob, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zdrob, pšenično in koruzno krmilno moko, pšenične otrobe, ješprenj, kašo. Poljske pridelke: krompir, fižol, zelje, sadje, seno in slamo. Stalna zaloga vseh umetnih gnojil (rud. superfosfata, kalijeve soli, Tomasove žindre, nitrofoskala, apnenega dušika, čilskega solitra itd.), cementa in drugo glavno zastopstvo za Slovenijo opekarne Slovac, Karlovac, za vse vrste zidne in strešne opeke.

SACK-OVI PLUGI so najboljši!

Dospela je nova pošiljatev Sack-ovih plugov. Naročite takoj, ker je pričakovati podražitev surovin in s tem tudi plugov. Dalje nudimo po ugodnih cenah razno drugo kmetijsko orodje, stroje, zaščitna sredstva, umetna gnojila in razna hraniva ter druge potrebščine. V zalogi jih ima **Kmetijska družba in njena skladišča** v Celju, Konjicah, Mariboru in Novem mestu

Kmetški hranilni in posojilni dom

V LJUBLJANI, Tavčarjeva ul. 1

Telefon št. 26-47 reg. zadr. z neomejeno zavezo Brzjavni: Kmetškim

Račun poštne hranilnice št. 14.257
RAČUN PRI NARODNI BANKI

N o v e v l o g e
 vsak čas razpoložljive obrestuje
po 4 1/2 %
 vloge proti odpovedi — 5%
 Za vse vloge nudi popolno varnost
Otvorja tekoče račune

Eskontuje menice

Daje kratkoročna posojila

Izvršuje ostale denarne posle

Zaupajte denar domačemu zavodu!

GOSPOD je odločil število dni in čas, da je odšel v Onostranstvo v enainsedemdesetem letu življenja najboljši mož, stric in svak, gospod

ALOJZIJ VODNIK

KAMNOSEŠKI MOJSTER

v nedeljo dne 8. januarja opolnoči po kratki in nenadni bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajoče.

Pogreb predragega rajnika bo v sredo ob 15. iz Kolodvorske ulice št. 34.

To pregrenko vest sporoča vsem prijateljem in znancem globoko žalujoča soproga Ivanka Vodnik, rojena Pogačnik, in sorodstvo.

V LJUBLJANI dne 9. januarja 1939.

UPRAVNI SVET, RAVNATELJSTVO IN URADNIŠTVO LJUBLJANSKE KREDITNE BANKE sporoča žalostno vest, da je dne 8. januarja 1939 preminul gospod

ALOJZIJ VODNIK

industrijalec, predsednik Ljubljanske kreditne banke, predsednik Združenih papirnic Vevče, Goričane in Medvode d. d., član uprave mnogih industrijskih podjetij itd.

Pokojnik se je udejstvoval polnih 33 let v upravi našega zavoda ter je bil njegov večletni predsednik. S svojimi velikimi izkušnjami, z izredno vztrajnostjo in delavnostjo je bil našemu zavodu v veliko oporo ter najboljši svetovalec in voditelj, za kar mu ohranimo trajno hvaležen spomin.

V Ljubljani 9. januarja 1939.